

BAB V

KACINDEKAN JEUNG SARAN

5.1 Kacindekan

Udagan tina ieu panalungtikan nya éta pikeun medar sarta ngadeskripsikeun kaolahan tradisional nu jadi ciri has di Kabupatén Kuningan salaku bagian tina folklor non-lisan, kaasup rupa-rupa na, fungsina, bahan-bahanna, cara ngokolakeunna, sarta posisi na dina kahirupan masarakat Kabupatén Kuningan.

Kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan aya sababaraha rupa. Diantarana nu ka data ku panyusun nya éta Tumpeng Bogana, Wédang Kawah, Sangu Galong, Bubur Bodas Bubur Beureum, Sangu Kasréng, Hucap, Rujak Kangkung, Peuyeum Kétan, Jeniper jeung Golono. Kaolahan-kaolaha ieu mangrupikeun kaolahan has nu ikonik sarta jadi ciri has Kabupatén Kuningan. Diantara kaolahan nu kadata, aya tina dua golongan nya éta kaolahan jeung inuman. Sedengkeun tina fungsina dina kahirupan masarakat, kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan kabagi jadi opat golongan, nya éta pikeun kagiatan spiritual/upacara, kaolahan pokok sapopoé, kaolahan tambahan jeung kaolahan salaku idéntitas daérah.

Bahan nu dipaké pikeun ngolah jeung ngokolakeun kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan ngawengku dua golongan nya éta tutuwuhan (nabati) jeung sasatoan (hewani). Ilaharna kaolahan sejenna, bahan pikeun kaolahan tradisional ieu bisa kapanggih sarta aya di lingkungan sabudeureun masarakat Kabupatén Kuningan, luyu jeung nu dipedar ku Danandjaja ngeunaan kaolahan rakyat. Diantarana bahan-bahan nu ilahar dipaké nya éta rupa-rupa beubeutian, beas, bungbuahan, daging hayam, daging sapi, daging domba, rebon, kacang-kacangan, rupa-rupa sayur jrd. Sedengkeun pikeun bungbu na, diantaranya nya éta jahe, laja, séréh, bawang-bawangan, cabé, cikur, daun salam, gula beureum, uyah, tarasi jeung bungbu-bungbu sejen nu ilahar dipake di tatar sunda.

Cara ngokolakeun kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan sacara umum luyu jeung wewengkon séjénna di tatar sunda. Cara ngokolakeun na kaitung basajan jeung masih tradisional dina harti teu ngagunakeun pakakas *modern*. Diantarana nya éta ku cara di goréng, diseupan, dikulub, digodog, dipeuyeum, dibubuy, disangrai, jeung

digarang. Sacara umum langkah-langkah pikeun ngokolakeun kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan sumebar sacara lisan jeung turun tinurun ti hiji generasi ka generasi séjénna.

Cara midangkeun jeung *kemasan* kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan maké rupa-rupa cara jeung pakakas. Diantarana aya nu cukup dibungkus ku daun cau conto na sangu galong jeung rujak kangkung, aya nu maké piring diantaranya nya éta sangu kasréng jeung hucap, aya nu maké wadah nu mangrupa mangkok saperti bubur bodas bubur beureum nu dina upacara Sérén Taun dipidangkeun dina batok sabeulah atawa daun cau nu dibentuk jadi mangkok. Kaolahan séjénna aya nu merlukeun nyiru pikeun midangkeunna nya éta tumpeng bogana. Sedengkeun wedang kawah nu mangrupa inuman dipidangkeun dina lumur batok atawa awi sabab kaolahan ieu jadi salah sahiji sarat dina upacara Sérén Taun. Jeniper nu boga nilai ekonomis *dikemas* dina botol tuluy dilabelan. Nu rada ahéng nya éta peuyeum kétan nu salian dibungkus ku daun jambu, *dikemas* ogé ku émbér palastik pikeun nampung cai nu kaluar tina prosés fermentasi. Cara jeung bahan nu dipaké pikeun midangkeun kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan ieu ngaluyukeun jeung rupa sarta jenis kaolahan. Nilai estetis jeung fungsi oge jadi kasang tukang dipaké na pakakas atawa bahan nu dipaké.

Asal-usul jeung sajarah kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan kawilang loba. Diantarana aya nu mangrupikeun bagian tina upacara nu ngandung sipat spiritual jeung religi, dina harti éta kaolahan ngandung harti jeung nyilokakeun hal-hal anu tangtu nu pakait jeung maksud sarta tujuan tiap-tiap upacara. Contona tumpeng bogana nu nyilokakeun wujud manusa nu kawangun ku unsur nabati jeung hewani sarta tiap-tiap manusa kawangun ku unsur nu sarua. Aya ogé Bubur Bodas Bubur Beureum nu nyilokakeun unsur getih dina awak manusa. Sedengkeun sangu galong aya pikeun mumuluk masarakat nu digawé dina raraga tatahar upacara Sérén Taun nu disadiakeun ku pihak Paséban Cigugur sarta dipercaya miboga hasiat méré tanaga pikeun digawe najan ukur sakeupeul. Wédang Kawah miboga asal usul salaku simbol tina panca indra manusa nu disilokakeun ku lima siki kopi. Wédang Kawah jadi bagian tina sasajén nu wajib aya dina upacara Sérén Taun. Sedengkeun kaolaha séjénna nu mangrupikeun kaolahan nu dikonsumsi sapopoé, miboga sajarah nu béda. Aya nu mangrupikeun hasil tina kreatifitas masarakat pikeun ngamangpaatkeu hasil tatanén sarta ngaronjatkeun karaharjaan saperti Rujak Kangkung jeung Jeniper, aya

Rizal Pahlevi, 2018

**FOLKLOR KAOLAHAN TRADISIONAL
HAS KABUPATÉN KUNINGAN**

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

ogé nu mémang geus jadi kaolahan nu sumebar di masarakat saperti Peuyeum Kétan, Hucap, Golono jeung Sangu Kasréng. Kaolahan ieu miboga ciri mandiri jeung daya tarik nu ngalantarankeun jadi ciri has sarta ikon daérah Kabupatén Kuningan.

5.2 Saran

Saran atawa pangdeudeul mangrupa salah sahiji aspék nu penting pikeun ngadeudeulan kakurang nu patali jeung panalungtikan. Saran ti panyusun diantaranya pikeun pihak-pihak nu ditataan ieu dihandap.

1) Dinas Pendidikan dan Kebudayaan Kabupatén Kuningan

Salaku instansi pamaréntah dina widang kabudayaan, tangtu kudu leuwih merhatikeun sarta ngarojong kana panalungtikan-panalungtikan ngeunaan budaya di Kabupatén Kuningan. Sabab budaya mangrupa ciciren hiji bangsa sarta asét nu kacida nguntungkeunna pikeun daérah. Salah sahijina budaya folklor non-lisan kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan.

2) Dinas Pariwisata Kabupatén Kuningan

Salian tina nilai budaya jeung atikan, kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan ieu miboga nilai jeung daya tarik wisata nu bisa ngadatangkeun kauntungan pikeun pamaréntah daérah. Salian tina wisata kulinér, kaolahan tradisional ieu miboga nilai wisata budaya jeung sajarah nu bisa ngirut wisatawan pikeun datang ka Kabupatén Kuningan nu tangtuna bakal ngahasilkeun kauntungan pikeu pendapatan daérah.

3) Budayawan

Budayaan salaku nu gedé jasa dina widang kabudayaan dina ngariksa jeung ngainventarisasi budaya nu hususna aya di tatar Sunda. Mudah-mudahan ku ayana panalungtikan kaolahan tradisional has Kabupaten Kuningan bisa nyumangétan deui budayawan pikeun ngaguar asét-asét budaya nu can kapaluruh.

4) Masarakat

Hasil tina panalungtikan ngeunaan kaolahan tradisional has Kabupatén Kuningan ieu bisa ngeuyeuban masarakat sacara umum ngeunaan salah sahiji bagian tina budaya nu aya di tatar Sunda. Sarta dipiharep masarakat bisa malire, miara sarta ngariksa asét budaya nu aya. Salian ti éta dipiharep masarakat ogé bisa ngajen kaolahan tradisional lain saukur kaolahan nu dikonsumsi sapopoé, tapi salian ti éta

Rizal Pahlevi, 2018

**FOLKLOR KAOLAHAN TRADISIONAL
HAS KABUPATEN KUNINGAN**

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

salaku bagian tina budaya nu ngawangun tu jadi salah sahiji bagian tina kahirupan masarakat.

Rizal Pahlevi, 2018

FOLKLOR KAOLAHAN TRADISIONAL

HAS KABUPATEN KUNINGAN

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu